

Заглавия-символы присутствуют в названиях рассказов П. Романова. Отдельную группу составляют те заглавия, в которых определяется время года: «Зима» (1915), «Осень» (1914). Традиционно названия времён года отвечают четырём периодам жизни человека.

Рассказы П. Романова богаты на заглавия-символы, которые только нужно заметить и понять, потому что художественный мир произведений писателя наполнен всевозможными «специфическими, выработанными в течение многих веков средствами изобразительности и выразительности» [1, с. 177]. «Речевая характеристика героев, использование различных видов диалектизмов, применение всесторонне разработанной системы тропов, ... синтаксические средства – всё это помогает писателю создать выразительный, впечатляющий художественный образ» [1, с. 177], но «без богатого и разнообразного языка невозможно, разумеется, создать ни типические характеры, ни типические обстоятельства» [1, с. 177].

Наблюдения над поэтикой заглавия рассказов П. Романова показывают, насколько точно и справедливо замечание А. Пешковского о том, что «заглавие книги есть всегда нечто большим, чем название» [7, с. 32]. Заглавия рассказов П. Романова обычно называют, а не вопрошают и не призывают. Заданность всего сюжетного развития П. Романов часто определял уже в заглавии того или иного рассказа. Названия рассказов П. Романова, в большинстве своем, не содержат имен или фамилий персонажей. Они обрисовывают ситуацию, определяют ее сущностный смысл или подводят окончательный итог сюжетного развития. Романовские заглавия очень точно передают смысл содержания, глубоко проникая в него. Даже в тех случаях, когда заглавия рассказов иногда схематичны или нарочито алогичны, они заставляют читателя задуматься и проанализировать прочитанное.

Литература:

1. Дремов А. К. О художественном образе / А. Н. Дремов. – М. : Советский писатель, 1956. – 227 с.
2. Кожина Н. А. Нечто большее, чем название: [О смысловых и лингвистических связях между текстом и заглавием художественного произведения] / Н. А. Кожина // Русская речь. – 1984. – № 6. – С. 26–32.
3. Кржижановский С. Д. Поэтика заглавий / С. Кржижановский. – М. : Никитинские Субботники, 1931. – 32 с.
4. Ламзина А. В. Заглавие / А. В. Ламзина // Введение в литературоведение. Литературное произведение: основные понятия и термины / [Л. В. Чернец, В. Е. Хализев, С. Н. Бройтман и др.]: под ред. Л. В. Чернец. – М. : Высшая школа, Академия, 1999. – С. 94–107.
5. Никоненко С. С. Я не описываю смешных положений / Ст. Никоненко // Антология сатиры и юмора России XX века. Т. 34. Пантелеймон Романов. – М. : Эксмо, 2004. – С. 9–23.
6. Нямцу А. Е. Основы теории традиционных сюжетов / Анатолий Нямцу. – Черновцы : Рута, 2003. – 80 с.
7. Пешковский А. М. Русский синтаксис в научном освещении. – [изд. 7-е.] / А. М. Пешковский. – М. : Учпедгиз, 1956. – 511 с.
8. Пономарёва Е. В. Феномен заголовочно-финального комплекса в русской новеллистике 1920-х годов [Электронный ресурс] / Пономарёва Е. В. – Режим доступа : <http://science.rggu.ru/article.html?id=51177>
9. Романов П. С. Повести и рассказы / Пантелеймон Романов. – М. : Худож. лит., 1990. – 496 с.
10. Романов П. С. Свежесть жизни : из дневников и записных книжек / Пантелеймон Романов // Антология сатиры и юмора России XX века. Т. 34. Пантелеймон Романов. – М. : Эксмо, 2004. – С. 663–676.

УДК 821.161.2–32.09 «18/19»

Т. Ткаченко,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ

ОБРАЗ НАРАТОРА У МАЛІЙ ПРОЗІ ОСИПА ТУРЯНСЬКОГО

У статті досліджується образ наратора у малій прозі Осипа Турянського, з'ясовуються формальні та змістові доміанти художніх текстів письменника. Особлива увага звернена на жанрові пошуки автора, засоби характероворення, розкриття світоглядних позицій персонажів та структуротвірних складників творів.

Осип Турянський презентує різножанрові художні тексти у малій прозі, а саме: притча, замальовка, оповідання. Зображаючи звичайних людей та їхні повсякденні клопоти, він зосереджує увагу на дослідженні характерів, які мають відмінні пріоритети, по-різному сприймають буття і відповідають на його запити залежно від віку, стану, статі, однак залишаються членами єдиної громади. Наратор у творах може відігравати роль спостерігача («Де сонце»), співрозмовника автора, читача й учасника дійства («Ех, коб мене були вчили»), розповідача і коментатора («Курка»). Відповідно до змістового стрижня тексту Осип Турянський використовує образи-символи, тпажі, фольклорний інтертекст, але водночас він порушує актуальні освітні, політичні, соціальні та філософські проблеми.

Ключові слова: наратор, нарація, притча, символ, інтерпретація, замальовка, інтертекст, ідиостиль.

В статье исследуется образ наратора в малой прозе Осипа Турянського, изучаются формальные и смысловые доминанты художественных текстов писателя. Особое внимание уделяется жанровым поискам автора, способам и средствам образной характеристики, раскрытию мировоззрения персонажей и структурообразующих составляющих произведений.

Осип Турянський представляє різножанрові тексти в малій прозі, а іменно: притча, зарисовка, розповідь. Зображаючи звичайних людей, їхні повсякденні клопоти, він концентрує увагу на дослідженні характерів, у яких різні пріоритети, які по-різному сприймають життя і відповідають на її запити в залежності від віку, статусу, статі, однак залишаються членами єдиного суспільства. Наратор у творах може грати роль спостерігача («Де сонце»), співрозмовника автора, читача й учасника дійства («Ех, коб мене були вчили»), розповідача і коментатора («Курка»). В відповідності до змістового стрижня тексту Осип Турянський використовує образи-символи, фольклорний інтертекст, одночасно піднімає актуальні образотвірні, політичні, соціальні та філософські проблеми.

Ключевые слова: наратор, нарратив, притча, символ, интерпретация, зарисовка, интертекст, идиостиль.

The article deals with the narrator's image in the small prose by Osyp Turianskyj. It investigates the main formal and sense components of the short stories and picks out the peculiarities of the writer's individual style. The research reveals the author's accents in the reflection of vital problems and situations.

The writer represents ordinary week-days of Ukrainians. Osyp Turianskyj raises philosophic, political, national, educational and ethical questions. He analyzes the age difference of the world outlook and disposition in the original parable «Where is the Sun». The author opens the characters in the dialogue between grandpa and grandchild. The boy helps grandfather to understand that sunshine is in the heart. The narrator is the observer only.

Osyp Turianskyi chooses polylogue as the verbal picture of the human variety in the story «Oh, if I was taught». The writer performs the feast in honour of the graduate Pavlo. That is why the education becomes text's pivot. The narrator participates in the feast as observer and commentator of the event. So he is co-author and the interlocutor of the reader.

The story «Hen» is the literary interpretation of the folk anecdote. The narrator tells about the christening of the peasant children and describes the different emotions of the characters.

The small prose by Osyp Turianskyi presented the variety of the genres, interesting characters and different functions of the narrator. The writer enriched the Ukrainian literature of the beginning of the 20th century.

Key words: narrator, narrative, parable, symbol, interpretation, sketch, intertext, individual style.

Видатного західноукраїнського письменника Осипа Турянського здебільшого знають за такими епічними творами, як повістю-поемою «Поза межами болю» та романом «Син землі». Тому спорадичні дослідження його художньої спадщини пов'язані саме з названими текстами. Водночас нечисленна мала проза Осипа Васильовича залишається поза увагою літературознавців, оповідання згадуються у прозовому дискурсі загалом або в ідеологічному трактуванні (Степан Пінчук, Роман Федорів). Проте доцільно проаналізувати формальні та змістові складники художніх текстів письменника, що допоможе у комплексному висвітленні прозової спадщини митця та виокремленні головних рис його ідіостилу.

Невеликий за обсягом прозовий твір «Де сонце» розкриває світи двох генерацій: чотирилітнього Миханя і вісімдесятирічного Гарасима. Розмова онука і дідуся виступає композиційним і смисловим осердям художнього тексту. Зав'язкою постає авторська нарація, що влітає реципієнта в історію однієї родини, зокрема стосунки між найближчими людьми. Так, читач дізнається про самотність старого, ровесники-сусіди якого вже померли, а діти дорікають марнуванням хліба. Звідси, малий Миханьо залишається єдиною людиною, яка приязно ставиться до дідуся. Онук стає найкращим другом і, можливо, сповідником старого тому, що дозволяє Гарасиму виговоритися, розділити свій біль, відчути бодай мінімальну увагу до себе.

Водночас «основні події» розгортаються у межах діалогу двох персонажів. У репліках Гарасима й Миханя письменник презентує внутрішній світ онука й дідуся, слушно наголошуючи джерело подібного порозуміння двох поколінь: «... була се приязнь двох дітей: одної дитини, що недавно відбилась від колиски, і другої, що одною ногою стояла вже в колиці вічності – в гробі» [6, с. 320]. Вони безпомічні, безпорадні за віком, непомітні й непочуті, незрозумілі оточенню. Відтак, розмова стає своєрідною сублимацією притлумлених емоцій для обох.

У діалозі відбувається чітке розмежування бажань онука і дідуся, насамперед ідеться про особливості світосприйняття представників двох поколінь. Гарасим акцентує морально-етичний аспект стосунків і духовний елемент людського буття (зневага, невдячність, пошана, смерть, надія), тобто пріоритет надано почуттєвому складнику життя. Натомість Миханьо вважає за необхідне певні матеріальні речі (кашка, люлька, табличка, книжка, батіжок), що виказує домінують дитячого світогляду – відчуття. Ця відмінність виявляється також у пліні розмови. Йдеться про детермінованість і обмірковування висловлювань дідусям та спонтанність, емоційність і різкі зміни об'єкта бесіди онуком. Крім того, міркування Гарасима пов'язані з минулим, де головною думкою стає теза про швидкоплинність життя. Розмисли Миханя зорієнтовані винятково на майбутнє, осердям якого стають неосяжні дитячі мрії та фантазії. Дідусь й онук розмовляють, але сприймають і тлумачать надану та одержану інформацію по-своєму. Власне діалог для обох стає саморефлексією.

Отже, доцільно зазначити, що в художньому творі Осипа Турянського співрозмовники, і наратор, і наратор, виступають внутрішньотекстовими реципієнтами у вибудованому автором діалозі.

Однак обидва складники чуттєвої царини визначають семантику єдиного почуття – любові, котре набуває різних значень для співрозмовників, що засвідчує кульмінація твору, а саме – твердження Миханя, що в їхній хаті Бога нема. Слова хлопчика є контрапунктом діалогу і смисловою кульмінацією твору. Власне після них з'являється авторський коментар стану Гарасима (приголомшення). Розповідач виступає лише обсерватором ситуації, оскільки реакція співрозмовників на вимовлене відмінна. Для Миханя це констатація доконаного зрозумілого факту. Для Гарасима – прозріння: «Він сидів, наче скаменілий, а його душа, поражена і здивована, блукала по тій безодні» [6, с. 322]. Знецінення любові між найріднішими зумовлює втрату і віри у Господа, і самого Бога, першопрічиною чого, певно, є Гарасим, його ставлення до власних батьків та дітей, коли за виснажливої роботи бракує часу для уваги, тепла і любові, а наслідком стає суцільна байдужість одне до одного в родині.

Варто зауважити, що у мить осмислення й осягнення дідусям онукових слів відбувається зміщення матеріального і духовного світів. Розуміння Гарасимом міркувань дитини Осип Турянський порівнює з громом і блискавкою – метафоричне втілення світла. Однак тієї ж миті Миханьо починає гратися у променях сонця, котре осяяло підлогу хати – візуальне втілення світла. Та коли онук тягне діда погратися із сьивом, воно сезає, даючи сірості поглинути хату. Звідси, образ сонця набуває символічного звучання, полісемантика якого виявляється на таких рівнях: релігійний (біблійне ототожнення Бога, зокрема Ісуса Христа), природний / матеріальний (зірка), духовний та душевний (чистота дитячої душі, осяяння дорослого, внутрішнє осяяння, світло в серці), морально-етичний (ставлення людей одне до одного).

За жанром твір Осипа Турянського «Де сонце» визначають (наприклад, С. Пінчук) етюдом. Однак, незважаючи на відсутність чіткої подієвості, художній текст має завершеність як композиційну, так і змістову. Крім того, наявний дидактичний мотив, який посилюється протягом розгортання діалогу і досягає кульмінації у твердженні дитини й одкровенні дідуся. Мораллю виступає фінальний контраст із сірою буденністю та незворотнім шляхом Гарасима і шансом від сонця для Миханя. Відтак, доцільно визначити твір «Де сонце» притчею, в якій, відповідно до модерністських засад, повчання є підтекстовим, читач стає співавтором, а наратор і наратор взаємодіють протягом всього твору передусім на рівні рефлексій.

Художній текст «Ей, коб мене були вчили» автор визначає «фотографією з життя». За жанром твір є замальовкою, що відтворює окремих епізодів із сільських буднів. У творі зображено святкування родини випуску гімназиста Павла, на яке запрошено всіх односельців. Осердям художнього тексту виступає полілог, тематичною основою котрого стає питання освіти, зокрема, йдеться про необхідність / марність навчання, користь здобуття знань і подальшого їх використання.

Відтак, Осип Турянський, формуючи мозаїку людських характерів у цілісну картину, знову обирає «живе» мовлення, щоб розкрити розмаїття людських долів і світоглядів. Саме у полілозі він відображає погляди різних соціальних та вікових групи, втілюючи багатий емоційний спектр (сум, радість, жалощі, веселощі).

Слід зазначити, що письменник відтворює атмосферу застілля, коли єдина громада протягом вечора розбивається на окремі гуртки за віком, вподобанням, статтю або інтересами, обговорюючи проблеми, безпосередньо чи опосередковано пов'язані з нагодою зустрічі: розмови жінок переважно зосереджені навколо родинних клопотів, дітей, а чоловіча спільнота порушує політичні та громадські питання (вплив Польщі, функціонування «Січі»).

Аналізуючи міркування персонажів, можна виснувати про центральну антиномічну пару розмови-полеміки – матеріальне і духовне. Власне між цими двома поняттями обирають молоді «учені голови». Незважаючи на те, що господарів і присутніх об'єднують спільні почуття гордості, пошани, любові до знайомого змалечку хлопця, сільським трударям не зро-

зуміле прагнення Павла стати філософом (вони по-своєму трактують значення слова, ототожнюючи це поняття з лінійною та нікчемністю), якщо він може стати священиком, фінансово забезпечивши власне майбутнє. У цьому завершальному акорді розмови втілено незавершеність художнього твору. Адже нерозуміння внаслідок різних вікових, соціальних, статусних, ціннісних орієнтирів залишається нерозв'язаним, але водночас забезпечує нескінченність людського полілогу протягом життя.

Доречно зауважити, що Осип Турянський вдається до мовленнєвої характеристики персонажів. Так, реплікам гімназиста Павла притаманна правильна конструкція та нейтральна лексика, здебільшого емоційно невиразна. Натомість висловам простих неосвічених селян властиве використання розмовних форм, діалектів, залучення паремії для аргументації думки, окличних речень, риторичних звертань тощо.

Наратор стає свідком, безпосереднім і непомітним учасником застілля: Певно, він односець і добре знайомий присутніх, адже не тільки описує бачене, але й долучається до комунікативного поля, залучаючи емоційні рецепції, додаючи власні коментарі. Наприклад, перераховуючи присутніх розповідач вказує на те, що в тітки Хими «добре кури ведуться», Павло – «учена голова» і тому «пан», Степан Бець – «консерватист», в коморі якого висить «торішне сало», а дружина вуйка Костя Єгомосця – «хлопська феміністка». Помітивши сентиментальне ремствування присутніх, наратор зазначає: «Коли Павло згадав за натуральний зелений стіл, то Кость у тім місці так зворушився, що вийняв хустину та став обтирати вогкість з очей. Деякі жінки почали прямо хлипати. Чистий клопіт!» [6, с. 325].

Звідси, наратор у художньому творі «Ей, коб мене були вчили» є водночас і автором, і персонажем. У такий спосіб, Осип Турянський досягає ефекту присутності, зокрема й читача, у відтвореній події.

У творі «Курка (З українського життя на Волині)» інтерпретовано анекдот. Письменник використовує різні засоби комічного, щоб найповніше розкрити характери персонажів та відобразити абсурдність історії.

Йдеться про хрещення дитини незаможних селян, за яке піп вимагає платні – курки. Вже на образному рівні помітний виразний фольклорний інтертекст, адже про зажерливих і недолугих представників духовного сану та щирих і кмітливих робітників переповідається в багатьох соціально-побутових казках й оповідках, а саме: «Піп та селянин», «Про клад», «Піп на казанні», «Дурні чорти та хитрий наймит», «Біда», «Про Кирика і жадного попа», «Піп-знахар», «Про ченця», «Попів наймит». Тож, опрацювавши як народнопоетичну спадщину, так і життєві спостереження, письменник презентує народний анекдот у жанрі оповідання.

Насамперед варто зауважити, що наратор у творі «Курка» виступає в ролі розповідача, який не лише знайомить читача з персонажами та історією, але й коментує розгортання подій, описує емоційний стан героїв і тлумачить їхню міміку та жести. Звідси, письменник залучає також екстралінгвістичні елементи у характеротворення, оцінювані наратором, що виявляють натуру персонажа й виказують невимовлені думки: «Піп побачив їх ще на дорозі крізь вікно, але велів їм умисне довше ждати себе, бо якби се виглядало, якби піп з хлопами панькався!» [6, с. 331].

Ці функції наратора засвідчують його численні влучні ремарки, які підкреслюють анекдотичність ситуації, адже в оповіданні «Курка» Осип Турянський вповні використовує засоби комічного. Так, у гумористичному аспекті відображено стосунки між селянами, їхнє сприйняття буденних клопотів та ставлення до життя: «Я вам позичу курки, але по правді сказати, мої кури ще дуже молоді і шойно десь тими днями почнуть нестися, то бачите, мені не жаль курки, але її яєць» [6, с. 330]. Письменник добродушно сміється з амбівалентного поєднання в людській натурі бажання і готовності допомогти з господарською хазайновитістю й ошадливістю.

Натомість висміювання нахабства і нестримності попа відбувається в іронічно-сатиричному ракурсі. Описуючи представника духовенства, наратор акцентує зовнішні деталі, що вказують на зверхність попа, як-от: голос, в якому «пробивалась повага і строгість», незалежна рука, що виловлює поцілунки селян, досвідні очі. Особливо вдалою видається відображена емоційна градація стану попа протягом обряду хрещення дитини та у діалозі з Іваном, кумом батьків. Якщо спочатку священик виявляє відповідну сану врівноваженість, спокій, то згодом викazuje свою дріб'язковість: не побачивши данини – курки, він гнівається і грізно викрикує супровідні обрядові слова, насамкінець панотець скаженіє через неможливість одержати бажане й розуміння власного збитку. Письменник розкриває сутність попа, показуючи розмаїтий емоційний діапазон у його розмові з селянином. Осип Турянський використовує звичний для народних оповідок прийом, вибудовуючи абсурдну ситуацію, коли співрозмовники по-різному сприймають і трактують значення однакових висловів. У репліках Івана, оповідача, він відтворює яскраву дотепність народної нарації. Чоловік вдає дурника, щоб не віддавати попові курки, і звертає увагу на Боже провидіння, котре показало йому шлях догодити панотцю «найближчою куркою», тобто з власного двору священика. Відтак, автор використовує жанровий різновид фольклору – нісенітницю, залучаючи семантичну плутанину: «Що ж я, отче, винен тому, що Михайлиха уродила дитину, а не курку...» [6, с.332]; «Бог мені дав курку, Бог може мені її взяти [...] Панотець потребує курчиного тіла, а Богові хотіли б відступити курчину душу» [6, с. 333].

Отже, проаналізувавши зразки малої прози у творчості Осипа Васильовича Турянського, можна зробити певні висновки. Письменник презентував такі жанри, як притчу («Де сонце»), замальовку («Ех, коб мене були вчили. (Фотографія з життя)»), оповідання («Курка (З українського життя на Волині)»). Відображаючи повсякденне життя українців, порушуючи різноаспектні питання, він використав мовленнєву характеристику персонажів, залучив діалоги й полілоги задля розкриття внутрішнього світу героїв, звернувся до народних джерел – фольклорного інтертексту, – аби досягти достовірності зображення. Залежно від смислової домінанти твору, письменник презентував у художніх текстах різні образи наратора: спостерігач, коментатор, оцінювач, розповідач і оповідач, безпосередній та опосередкований учасник події. Звідси, мала проза Осипа Турянського допомагає скласти комплексне уявлення про багатогранність творчої спадщини автора і збагатити картину літературної України початку ХХ ст.

Література:

1. Дзись Т. В. Творчість Йозефа Рота в українській міжлітературній рецепції: візія Першої світової війни і типологія образів-персонажів (Богдан Лепкий, Мирослав Ірчан, Осип Турянський, Роман Купчинський) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.05 / Т. В. Дзись; Терноп. нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. – Т., 2008. – 19 с.
2. Лебедівна Л. І. Західноукраїнська проза 20-30-х років ХХ століття: проблема неоромантизму (О. Турянський, Р. Купчинський, А. Чайковський, А. Лотоцький, Б.-І. Антонич, К. Гриневичева) : автореф. дис... канд. філол. наук: 10.01.01 / Л. І. Лебедівна ; Нац. акад. наук України, Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка. – К., 2007. – 20 с.
3. Мовчан Р. Осип Турянський // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колеґіумах : науково-методичний та літературно-мистецький журнал / МОНУ ; вид. «Педагогічна преса». – Київ, 2011. – № 6 (105). – С. 63–74
4. Нестелєв М. Поза межами й у межах: Осип Турянський і його найвідоміший твір // Дивослово : українська мова й література в навчальних закладах : щомісячний науково-методичний журнал / М-во освіти і науки, молоді та спорту України ; ТОВ «Ред. журн. «Дивослово». – Київ, 2012. – № 11 (668). – С. 50–56.

5. Семиліточка : Українські народні казки у записках та публ. письменників XIX – початку XX століття : Для мол. та середн. шк. віку / Упоряд., передм. і приміт. Л. Ф. Дунаєвської. – К. : Веселка, 1990. – 319 с.

6. Турянський О. В. Поза межами болю : Повість-поема ; Син землі : Роман ; Оповідання / О.В. Турянський / Вступ. слово Р. Федоріва ; Упоряд., передм. Та підготовка текстів С. Пінчука. – К. : Дніпр, 1989. – 335 с.

УДК 82-14=111.83.17.

С. Э. Трош,

Таврийский Национальный Университет им. В. И. Вернадского, г. Симферополь

ЛИРИКА ЭНДРЮ МАРВЕЛЛА (1621-1678): РЕЛИГИОЗНО-ФИЛОСОФСКИЙ И ГЕНДЕРНЫЙ АСПЕКТЫ

У статті представлено комплекс методів інтерпретації ліричного тексту Ендрю Марвелла. Використано гендерний, біографічний, історико-літературний, поетологічний та релігійно-філософський методи аналізу, від макроконтекстуальних до мікроконтекстуальних.

Ключові слова: Ендрю Марвелл, біографія, лірика, гендер, мотив, релігійно-філософський.

В данной статье представлен комплекс методов для интерпретации лирического текста Эндриу Марвелла. Используются гендерный, биографический, историко-литературный, поэтологический и религиозно-философский методы анализа, от макроконтекстуальных до микроконтекстуальных.

Ключевые слова: Эндриу Марвелл, биография, лирика, гендер, мотив, религиозно-философский.

The paper shows the peculiarities of Complex of methods for the interpretation of the lyrics by Andrew Marvell, it was analyzed with consideration of the specifics of gender, biography, literary, religious and philosophical approaches.

Key words: Andrew Marvell, biography, lyrics, gender, motif, religious and philosophical.

Введение. Лирика Эндриу Марвелла (Andrew Marvell 1621-1678, далее сокр. ЭМ), одного из крупнейших английских поэтов-метафизиков XVII в., не раз уже освещалась в работах как восточноевропейских, так и западноевропейских ученых. Вместе с тем, обзор указанных работ показал, что целый ряд аспектов этой лирики еще далёк от подробного и/или системного изучения. Среди таких аспектов следует, прежде всего, назвать религиозно-философский и гендерный аспекты, особенно в их сочетании. Именно этот ракурс анализа определил *цель* нашей работы. *Задачами* её, соответственно, являются: 1) системный анализ на примере одного из наиболее ярких текстов «К стыдливой возлюбленной»/«To His Coy Mistress» (1650-1652?); 2) применение нескольких взаимно скоррелированных исследовательских методов; 3) раскрытие, таким образом, не только эксплицитных, но и глубинных смыслов лирической поэзии Э. Марвелла. Среди предложенных методов и подходов назovemь биографический, историко-литературный, религиозно-философский и гендерный.

Биографический аспект. Эндриу Марвелл родился в 1621 году в городе Уайнстед, графство Йоркшир. В 1624 отец Марвелла был назначен проповедником в Церкви Св. Троицы, и семья переехала в город Халл. Здесь ЭМ окончил среднюю школу и в возрасте 12-ти лет поступил в Тринити-Колледж Кембриджского университета. В 1639 Марвелл получает степень бакалавра и продолжает обучение в магистратуре, которое так и не завершил. В 1641 г. трагические события омрачают жизнь молодого ЭМ: он узнает о том, что в Гумбере (реалия упоминается в поэме «К стыдливой возлюбленной») утонул его отец, а вскоре, через год начинается гражданская война в Англии. Возможно, череда этих неблагоприятных событий стала причиной 4-летнего странствия ЭМ по странам Европы. В 1651-52 гг., Марвелл служил наставником дочери генерала Томаса Фэрфакса и проживал в йоркширской усадьбе Эпплтон-хаус. Там он создал поэмы «Империя музыки»/«Music's Empire» и «Об Эпплтон Хаус. К милорду Фэрфаксу» / «Upon Appleton House» – комплекс из 400-т двустиший с идиллическим описанием местного парка (которое передавало философские идеалы периода войны и политических изменений), а также «куртуазным» воспеванием Мэри Ферфакс (Mary Fairfax) дочери лорда. Гипотетически поэма «К стыдливой возлюбленной» могла быть написана в период пребывания ЭМ в графстве Т. Ферфакса [15, с. 112–121]. Дальнейшая биография ЭМ отмечена двумя крупными событиями: в 1657 году Марвелл становится помощником Дж. Мильтона по латинскому языку, в Государственном Совете Кромвеля, а в 1659 году он был избран членом Парламента от города Халл. Однако, стихи Марвелла, кроме нескольких, (например, предисловия ко второму изданию «Потерянного рая» Дж. Мильтона), при жизни почти не публиковались, а сам он был известен как автор политических и морально-религиозных эссе, а не как стихотворец. Поэма «К стыдливой возлюбленной» была опубликована уже после его смерти. ЭМ умер от лихорадки 16 августа 1678 г., не оставив завещания. Для получения его банковского счета домоправительница Мэри Палмер в 1681 выступила на суде в качестве тайной жены Марвелла. Для доказательства своей позиции она опубликовала его стихи в сборнике под названием «Разные стихи»/«Miscellaneous Poems», со своим предисловием, подписанным «Мэри Марвелл» («Printed according to exact Copies of my late dear Husband, under his own Hand-Writing» [17, с. 121–131]). В этот сборник вошли его лирические тексты «Глаза и слезы»/«Eyes and Tears», «Определение любви»/«The Definition of Love», «К стыдливой возлюбленной»/«To His Coy Mistress» и другие произведения. На данный момент нет ни единого документа, подтверждающего тайную связь ЭМ с Мэри Палмер. Тем не менее, профессор Шеффилдского университета в области Английской литературы Сэр Вильям Эмпсон (1906-1984) считал, что ЭМ действительно был тайно женат на Мэри Палмер [19, с. 666–667]. До начала XX века Эндриу Марвелл не был известен широкому кругу исследователей. Однако, появление комментированного издания творчества Марвелла под редакцией Герберта Гривсона и статьи Т. С. Элиота «Эндриу Марвелл» (1921) открывает эпоху совершенно нового восприятия английского поэта.

Историко-литературный и поэтологический аспекты. Известные исследователи английской литературы А.Н. Горбунов, Т.С. Элиот, Г. Гривсон, Г. Кружков, В. Крекотень, справедливо указывает на неточность схождения литературного направления, к которому относят ЭМ, с «поэтами-метафизиками» [3, с. 20–32; 7, с. 225–275; 16, с. 121–127]. Чувственность поэзии ЭМ напоминает позднее творчество «малых елизаветинцев» и поэтов-«кавалеров» с одной стороны, и «поэтов-метафизиков», с другой. Несходство это касается и стороны идеологической, и стороны поэтологической [8, с. 163–167]. «Малые» елизаветинцы – поэты позднего, но Ренессанса. «Кавалеры» – поэты Реставрации. Первые творят в атмосфере Англии времен Елизаветы I Тюдор (1558 -1603), даже если они и выходят за эти хронологические рамки. Вторые создают свои произведения в совершенно специфичной атмосфере: Эпохи Карла I (1615-1649) и Карла II (1660-1685) Стюартов.